

Rzecznik Praw Obywatelskich pełni funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji, na mocy protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania. Rzecznik jest uprawniony m.in. do niezapowiedzianych wizytacji niektórych placówek prowadzonych również przez samorządy.

Czym zajmie się Rzecznik?

Podstawowym aspektem działalności jest regularne sprawdzanie sposobu traktowania osób pozbawionych wolności w miejscach zatrzymań. Należy zwrócić uwagę na bardzo szeroką definicję miejsca zatrzymań oraz pozbawienia wolności, wynikającą ze wspomnianej konwencji. Są to miejsca, gdzie przebywają bądź mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem. Pozbawieniem wolności jest zaś jakakolwiek forma zatrzymania lub uwięzienia bądź umieszczenia osoby w publicznym lub prywatnym miejscu odosobnienia, którego nie wolno z własnej woli opuszczać.

Takie ujęcie daje możliwość wizytacji w około dwóch tysiącach różnego rodzaju jednostek. Kontrola może objąć zakłady karne, areszty śledcze jak również zakłady poprawcze, ośrodki wychowawcze czy młodzieżowe ośrodki socjoterapii. Należy zaznaczyć, że niektóre ośrodki, jak domy pomocy społecznej również mogą być objęte kontrolą z uwagi na zastosowanie tak szerokiej definicji.

Istotnym aspektem pokontrolnym jest możliwość rekomendacji właściwym władzom, mechanizmów i sposobów poprawy traktowania oraz warunków osób pozbawionych wolności. Rzecznik zobowiązany jest również do przedstawienia co roku raportu ze swojej działalności związanej z mechanizmem prewencji.

Realizacja w/w zadań obejmuje dostęp do wszystkich informacji dotyczących osób pozbawionych wolności. Co ważne wizytacje będą niezapowiedziane. Istotnym elementem jest możliwość przeprowadzenia rozmów z zatrzymanymi bez obecności świadków. Każda wizytacja zakończy się informacją umieszczoną na stronie internetowej oraz ewentualnymi zaleceniami. Samorządowcy powinni poinformować podległe jednostki o możliwości takich kontroli.

Wskazana funkcja Rzecznika jest korzystna również dla podmiotów nadzorujących. Otrzymają one wnioski po kontrolach, które nie muszą być z wyprzedzeniem zapowiadane, co w sposób bezsprzeczny wpłynie na ich jakość. Warunki w jakich powinien przebywać człowiek zatrzymany powinny być zgodne z przyjętymi przez Polskę standardami, dlatego też miejmy nadzieję, że wspomniana strona internetowa będzie zasypana tylko pozytywnymi relacjami z miejsc wizytacji.